

Kristin Skjørtens foredrag på konferansen Nordiske Kvinner mot Vold, Kristiansand 2004, er basert på en artikkel som utgis i neste nr. av Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål. Oslo: Gyldendal Akademisk:

Skjørten, Kristin (2004): "Forståelser av overgrep i barnefordelingsaker" I *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*. In press.

Resymè av artikkelen

Problemstillingen for denne artikkelen er hvilken plass overgrep har i domstekstene for lagmannsrettene, og hvorledes slike påstander vurderes. Datamaterialet er hentet fra min pågående undersøkelse, *Barnefordelingsaker, foreldreskap og barns beste*, der jeg har gjennomgått alle lagmannsrettsdommer som er registrert i Lovdata for årene 1998, 1999 og 2000. Samtlige saker omhandler fast bosted for barn, og partene i saken er barnas foreldre. I de tre årene undersøkelsen omfatter, var det 129 dommer som omhandlet fast bosted for barn.

I omtrent en fjerdedel av dommene, fremmer en av partene påstand om overgrep. Disse påstandene er formulert slik at utøvelse av overgrep knyttes til personlig egnethet til omsorgen. Få vinner frem med dette argumentet, til tross for at retten mente at det hadde forekommet vold i halvparten av sakene. I bare fem av de tretti dommene med påstander om overgrep, inngår dette som et moment for avgjørelsen i saken.

I de sakene der retten la til grunn at det hadde forekommet vold, uten at overgrepene ble tillagt vekt, presenteres konkurrerende forståelser av volden. Når retten mener volden er relasjonsbetinget, vurderes voldsproblemet som løst ved samlivsbruddet. Anses volden som rusbetinget, blir hovedspørsmålet hvorvidt den voldelige parten fortsatt ruser seg eller ikke. Oppfattes volden som situasjonsbetinget, mener retten at faren for gjentakelse er minimal. Felles for disse forståelsene er at utøvelse av overgrep ikke knyttes til personlige egenskaper ved utøveren. Dermed marginaliseres voldsmomentets betydning for vurderingen av partenes omsorgsevne. I tillegg er mange av domstekstene formulert slik at volden får beskjedne omtale. Dette fremgår på to måter: For det første dreier det seg om ordvalg når volden skal beskrives. For det andre får volden svært liten spalteplass. Når voldsbruk omtales som 'fysiske utslag av turbulens og uoverensstemmelse' eller kun stadfestes i en eller to setninger, forteller dette at slike overgrep ikke har sentral plass i normene som ligger til grunn for rettspraksis i barnefordelingsaker. En slik tolkning støttes av at retten ikke i det hele tatt kommenterer påstander om vold i en femtedel av disse sakene.

I flesteparten av sakene med mistanke om at far har utsatt barn for seksuelle overgrep, er situasjonen en annen. Her foretar retten en inngående drøfting av overgrepsmistankene. Dette tyder på at seksuelle overgrep har fått en sentral plass i det normative grunnlaget for vurdering av barns beste. Når sakene likevel ender opp med at halvparten av barna går til far, og halvparten til mor, er dette ikke en konsekvens av at domstolen ser bort fra slike påstander, men av at det ut fra sakens opplysning ikke kan legges til grunn sannsynlighetsovervekt for at overgrepene har funnet sted. Disse sakene reiser spørsmålet om hvor sikker retten må være på at overgrep har funnet sted for at mistanken om seksuelle overgrep kan tillegges vekt i vurderingen av omsorg for barn.